

POLITECHNIKA
LUBELSKA
WYDZIAŁ INŻYNIERII
ŚRODOWISKA

PZITS
Oddział Lublin

Inżynierowie branży sanitarnej jako liderzy w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej i dekarbonizacji istniejących budynków

dr hab. inż. Tomasz CHOLEWA, profesor uczelni

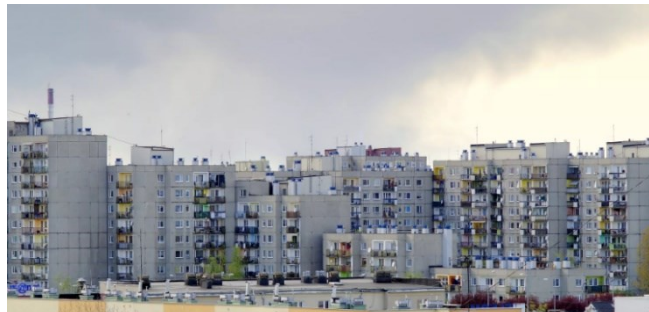
24.11.2023

Warsztaty PZITS 2023: Warsztaty pracy projektanta i rzeczoznawcy instalacji i sieci sanitarnych

Wprowadzenie

- w swoich planach strategicznych Komisja Europejska zaproponowała obniżenie emisji gazów cieplarnianych w UE o co najmniej 55% do roku 2030 w porównaniu do roku 1990;
- budynki wykorzystują około 40% finalnego zużycia energii w UE, co stanowi około 36% emisji gazów cieplarnianych w UE, które związane są ze zużyciem energii;
- Komisja Europejska ---- Green Deal + Fala Renowacji + REPowerEU --- podwojenie rocznego wskaźnika renowacji energetycznej budynków do roku 2030 oraz wspieranie głębokich renowacji energetycznych oraz osiągnięcie neutralności węglowej w budynkach istniejących do 2050 roku;
- prawie 75% budynków w UE jest nieefektywnych energetycznie biorąc pod uwagę aktualne wymagania w tym zakresie, a 85-95% istniejących obecnie budynków będzie nadal funkcjonować w 2050 roku.

Wprowadzenie c.d.

Jednak nadal jest wiele barier, które utrudniają przeprowadzenie głębokiej renowacji energetycznej istniejących budynków i osiągnięcie przez nie neutralności węglowej, w szczególności występują braki w zakresie:

- korzyści wynikających z renowacji (nowe technologie i praktyczna wiedza),
- wartości referencyjnych w zakresie rzeczywistych oszczędności energii, jakie będą wygenerowane dzięki danej renowacji energetycznej,
- praktycznych przykładów, historii sukcesu i pułapek, których należy unikać,
- technicznych i uzasadnionych ekonomicznie koncepcji dekarbonizacji istniejących budynków.

Uzasadnienie podjęcia tematu badań/analiz:

- W większości budynków istniejących, zmniejszenie zużycia ciepła zostało już zrealizowane poprzez wykonanie termomodernizacji przegród zewnętrznych budynku, często połączonej z pewnym zakresem modernizacji systemu ogrzewania (np. zamontowanie zaworów termostatycznych przy grzejnikach).

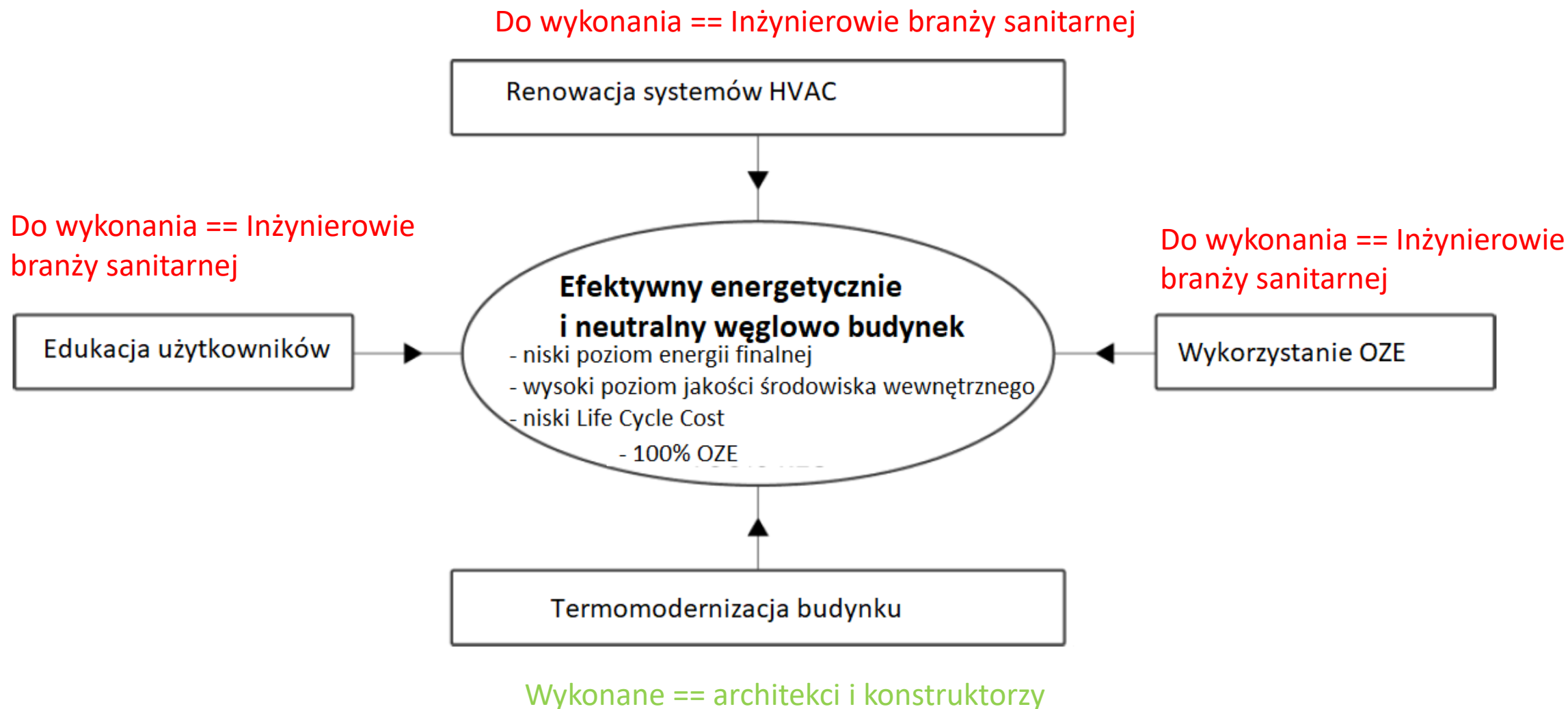
Wykonane w większości przez architektów/konstruktorów !

➤ Dlatego też teraz kolejne działania modernizacyjne, które będą miały na celu dalsze zwiększanie poziomu efektywności energetycznej w tego typu budynkach, będą koncentrowały się w szczególności na:

- modernizacji systemu ogrzewania,
- modernizacji systemu przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- edukacji mieszkańców/użytkowników budynków;
- automatyzacji procesu sterowania systemami HVAC (np. sterowanie prognozowe).

Do wykonania przez inżynierów branży sanitarnej !

Zwiększenie efektywności energetycznej istniejących
budynków i doprowadzenia ich do neutralności węglowej

to

wiele trudnych zadań i obowiązków

*ale równolegle duża szansa dla inżynierów
branży sanitarnej*

Gdzie i jak możemy obniżyć zużycie energii w budynkach istniejących?

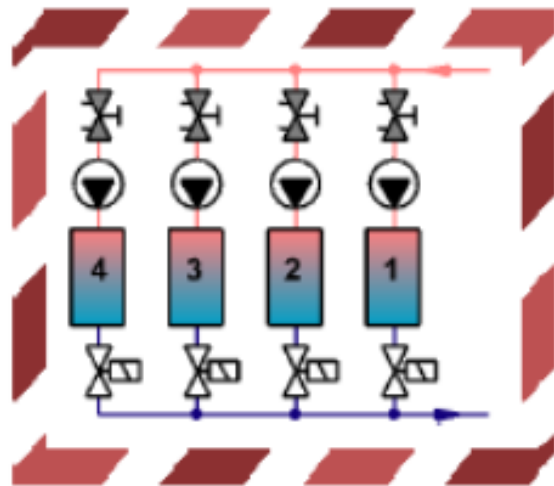

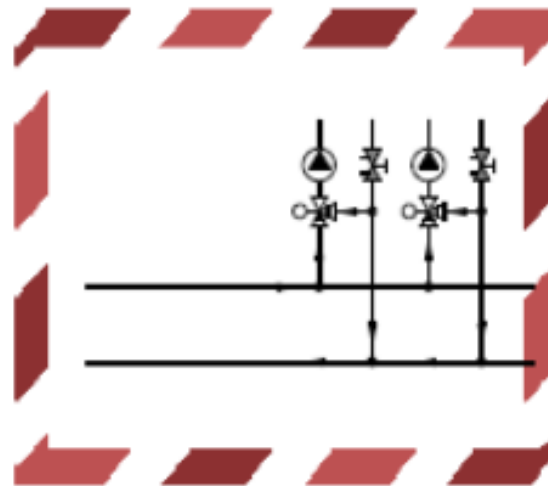

➤ Gdzie i jak możemy obniżyć zużycie energii w budynkach istniejących?

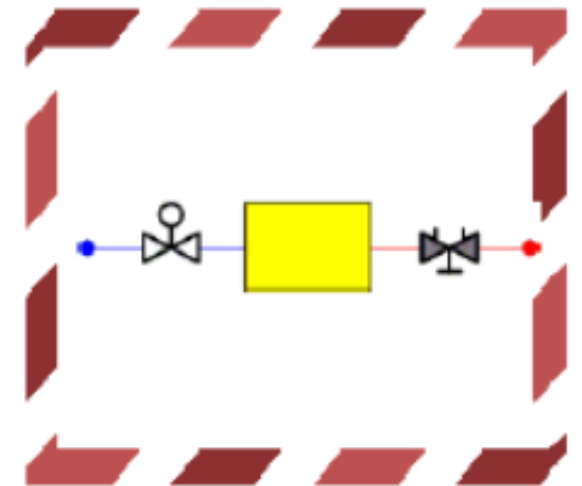
Wytwarzanie ciepła

Przesył ciepła

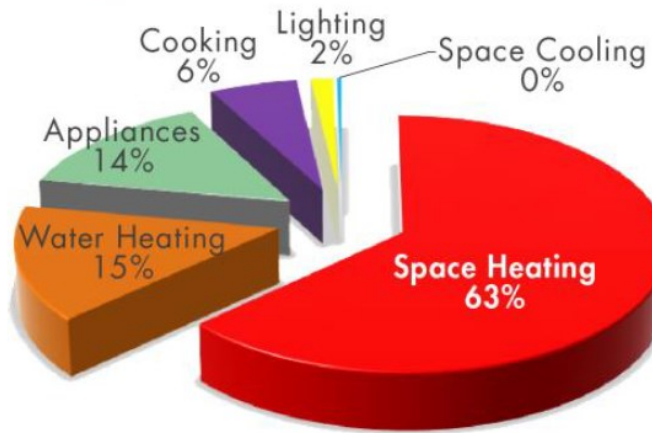

Wykorzystanie ciepła

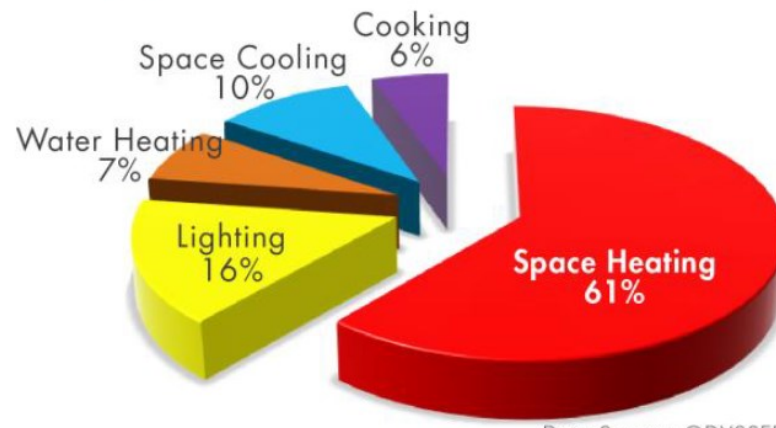

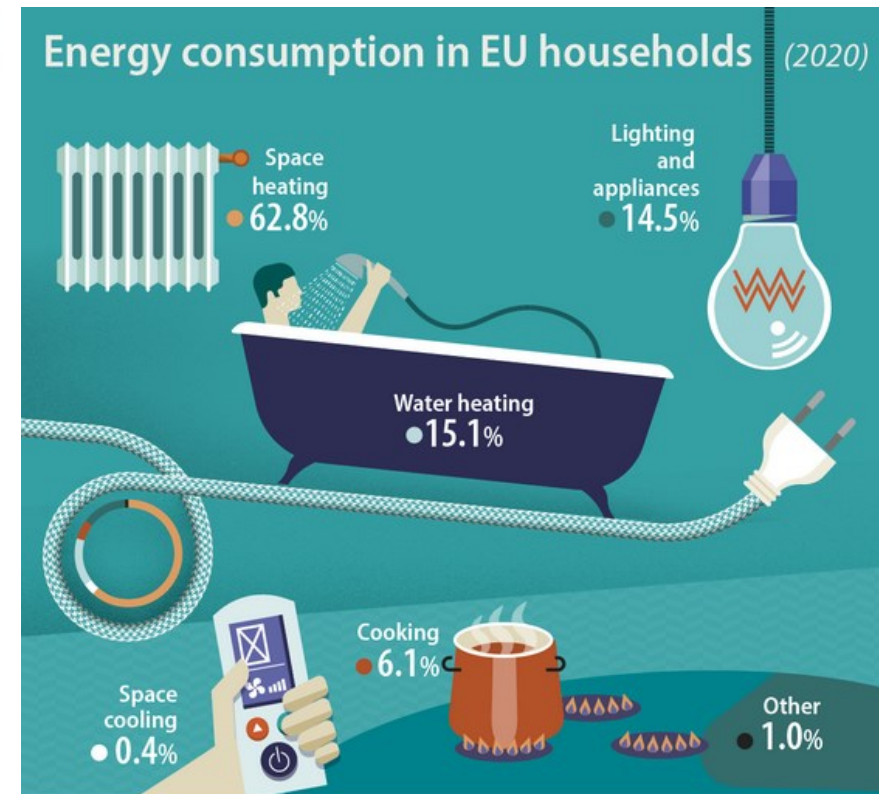
EU RESIDENTIAL BUILDINGS

EU NON-RESIDENTIAL BUILDINGS

Data Source: ODYSSEE

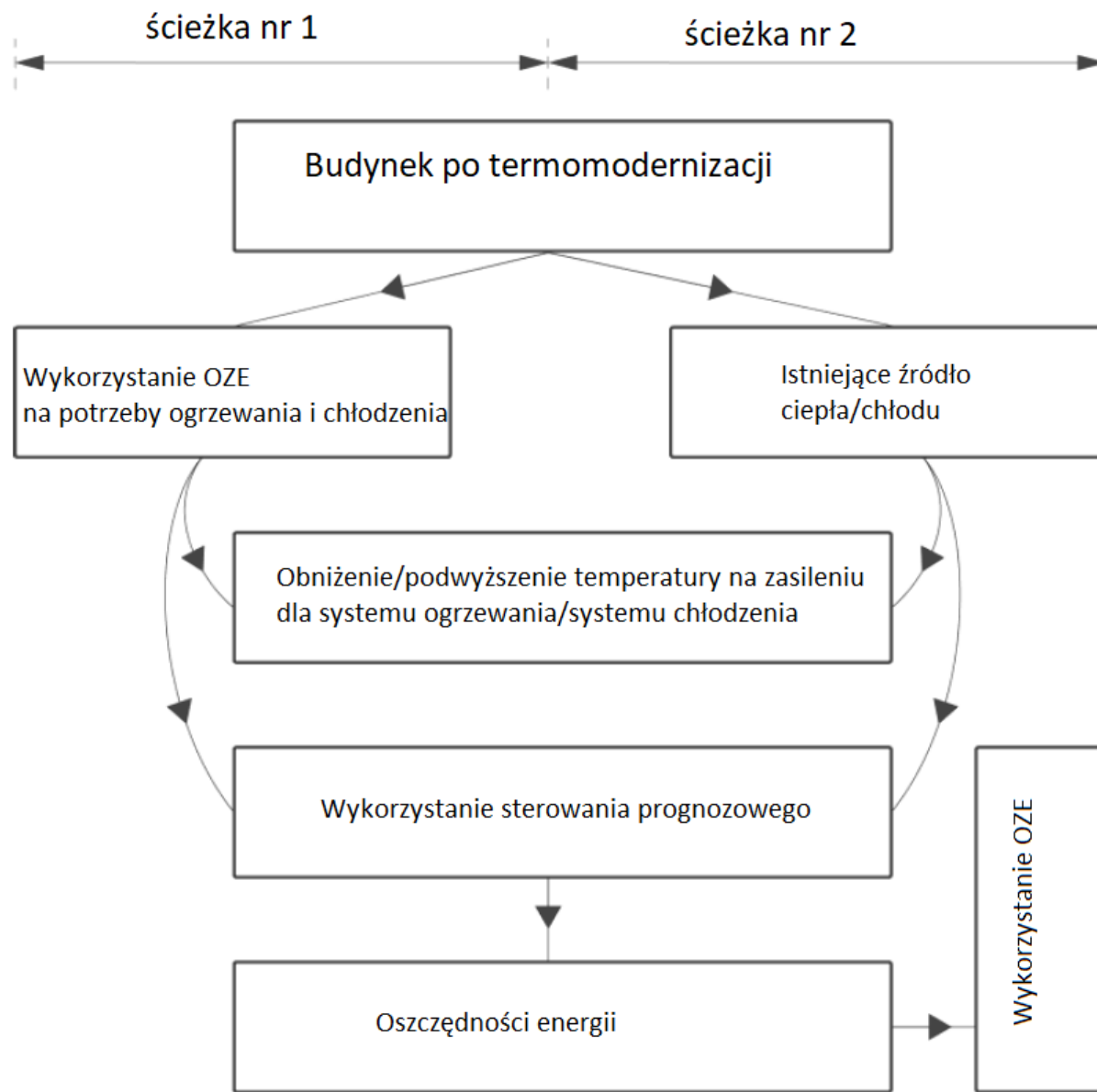

Ale ... działania powinny być:

- *szybkie do wdrożenia/instalacji;*
- *proste w zastosowaniu w większości budynków (efekt skali);*
- *charakteryzujące się krótkim czasem zwrotu poniesionych nakładów inwestycyjnych.*

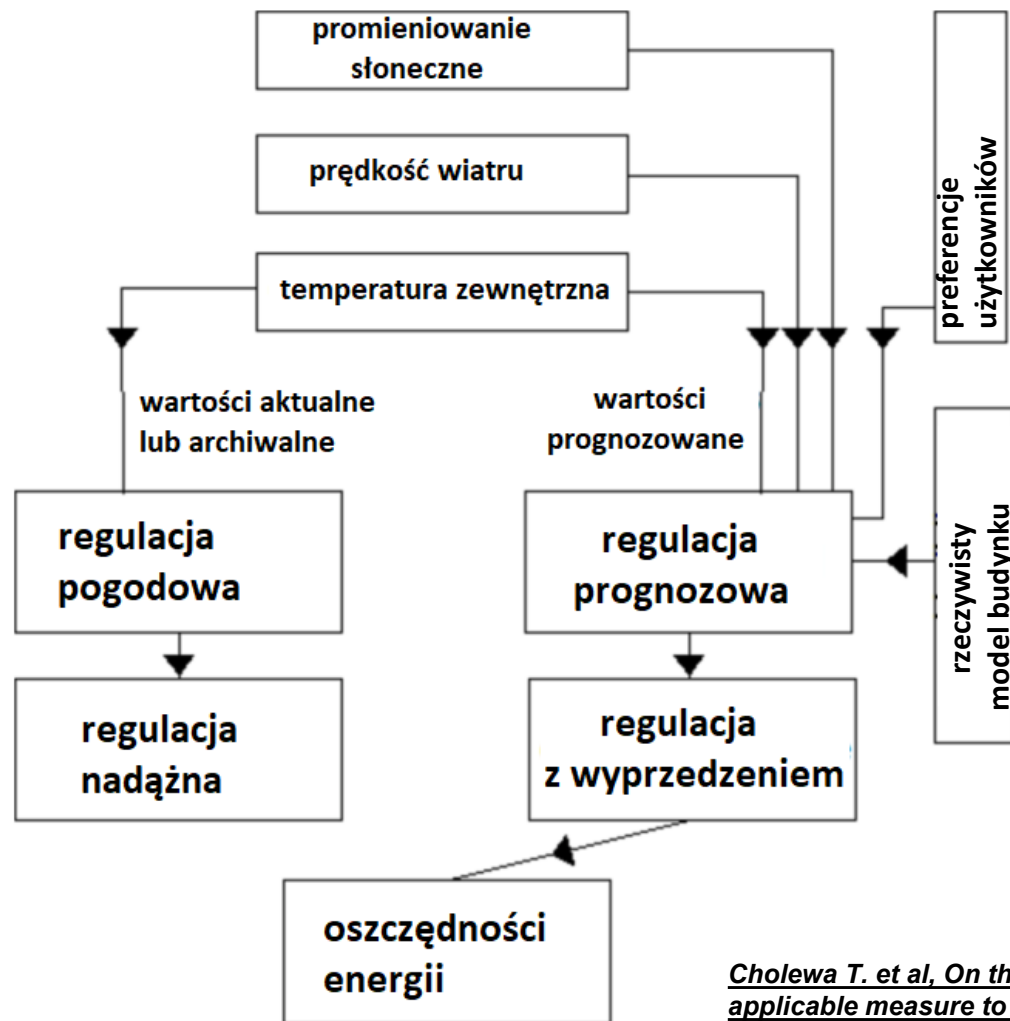

Źródło ciepła/chłodu

Sterowanie prognozowe

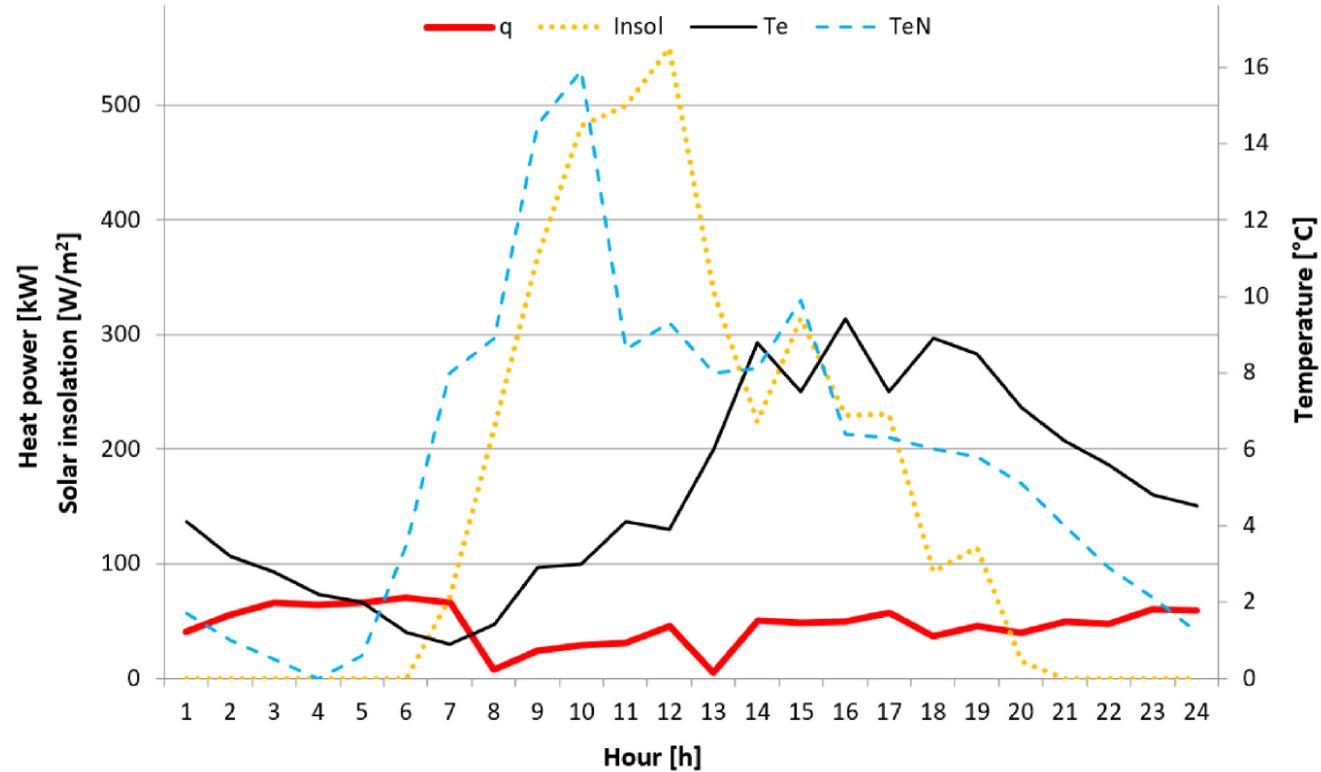
Cholewa T. et al, On the forecast control of heating system as an easily applicable measure to increase energy efficiency in existing buildings: Long term field evaluation. Energy & Buildings 292 (2023) 113174

Sterowanie prognozowe

- przykład działania z wyprzedzeniem na zmieniające się warunki meteo

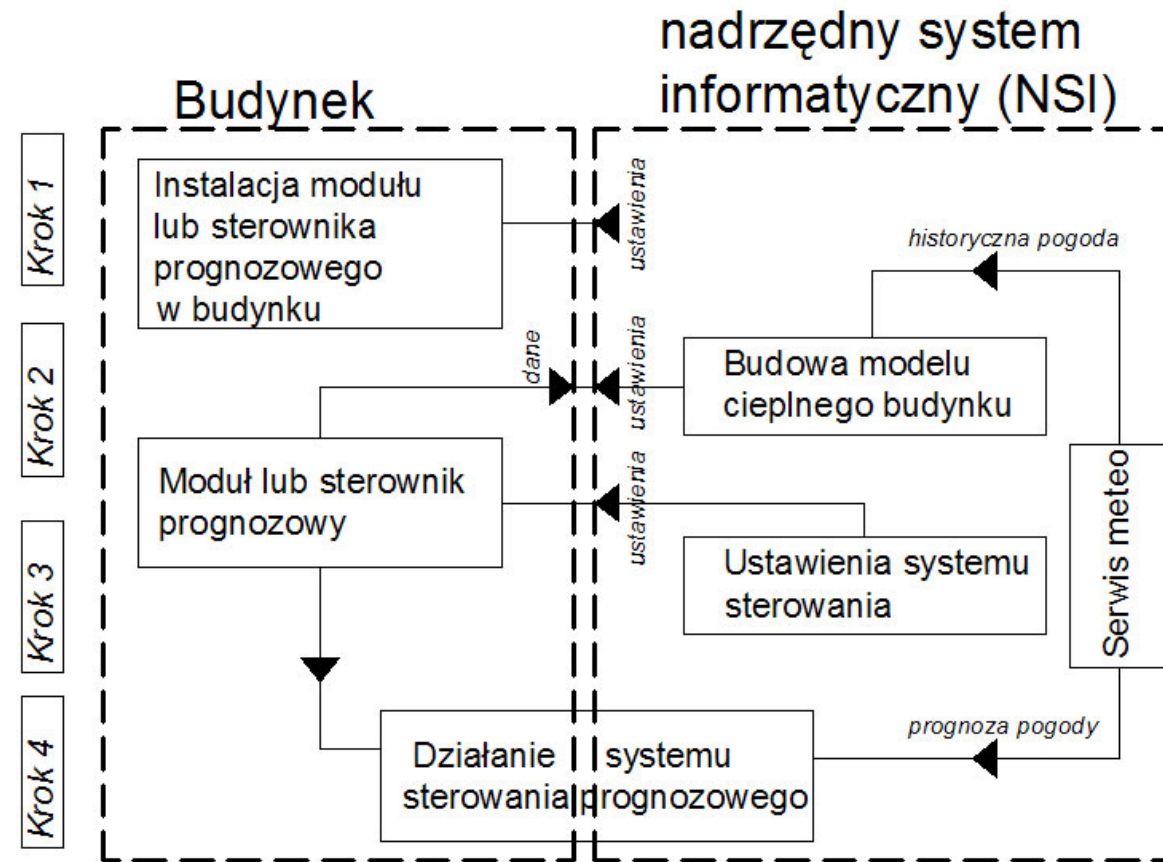
Cholewa T. et al, An easy and widely applicable forecast control for heating systems in existing and new buildings: First field experiences. Journal of Cleaner Production 352 (2022) 131605.

POIR.04.01.02-00-0012/18

Sterowanie prognozowe

- Schemat działań realizowanych w ramach systemu sterowania prognozowego ogrzewaniem forHEAT

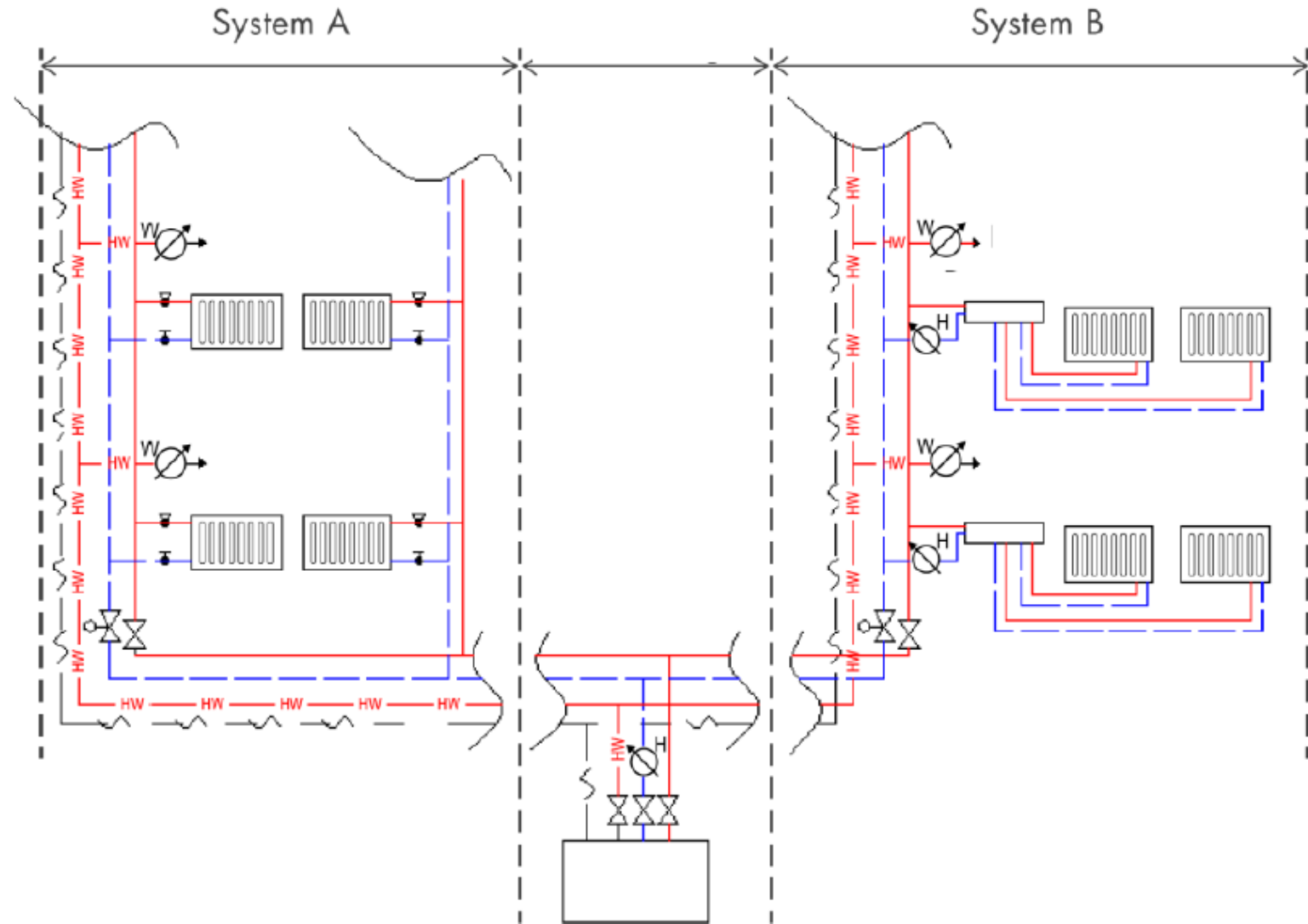

Cholewa T. et al, An easy and widely applicable forecast control for heating systems in existing and new buildings: First field experiences. Journal of Cleaner Production 352 (2022) 131605.

POIR.04.01.02-00-0012/18

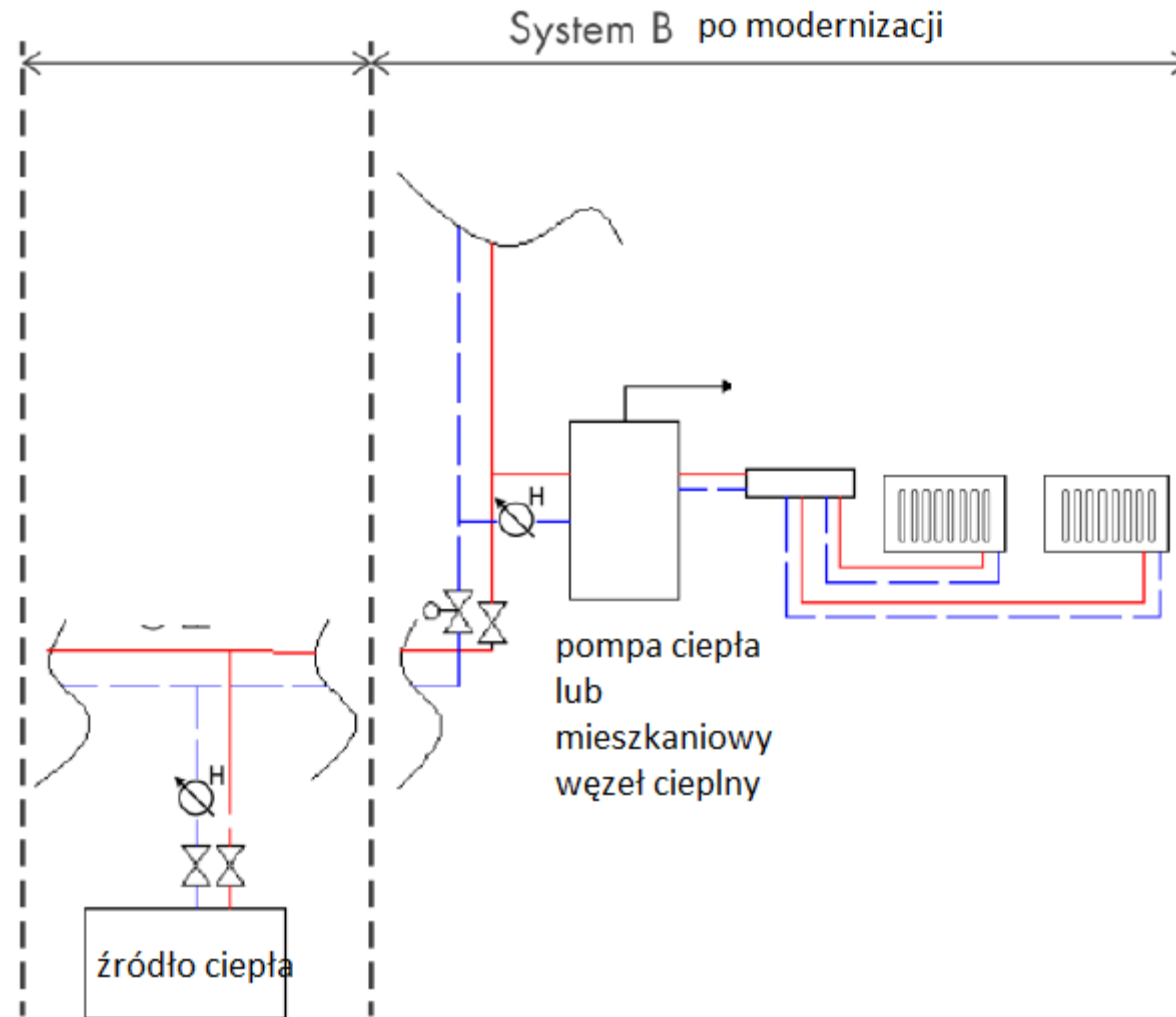
System ogrzewania

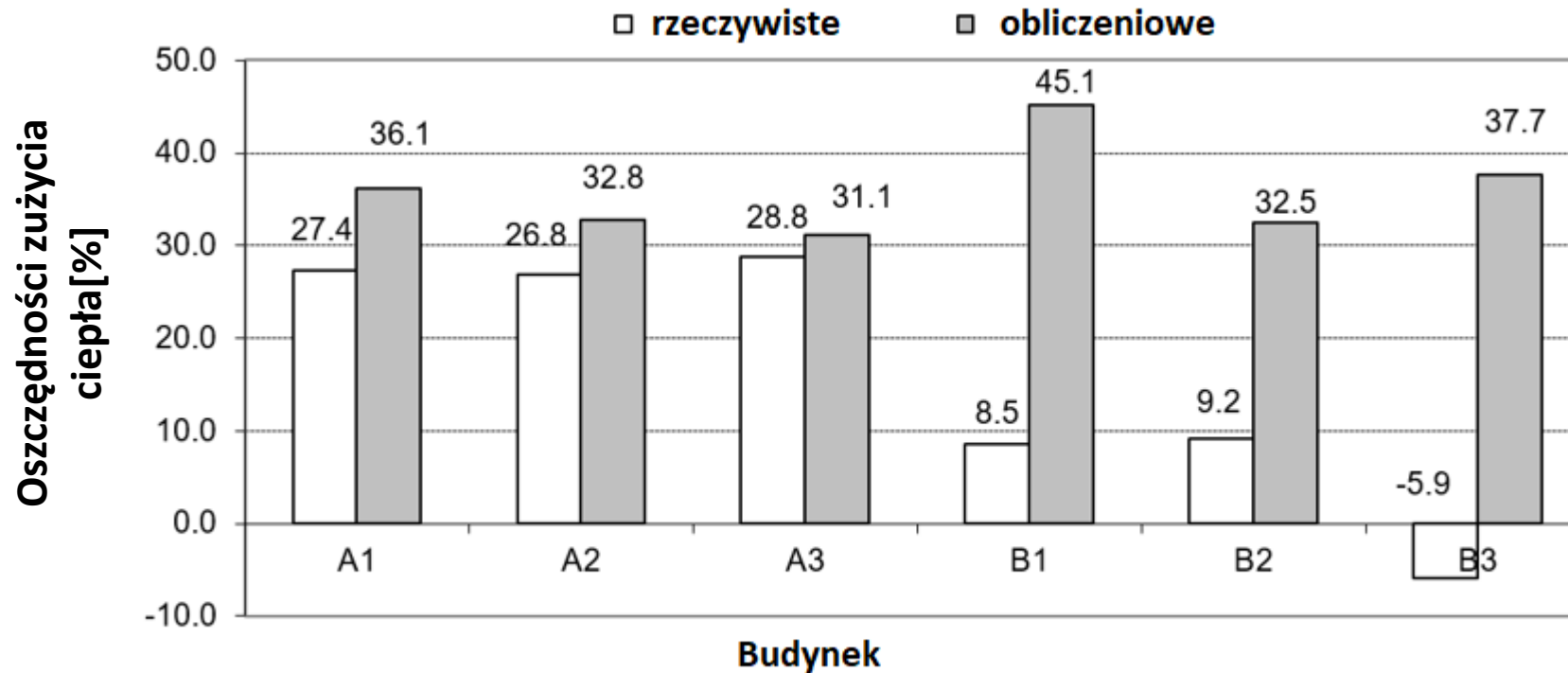

System ogrzewania

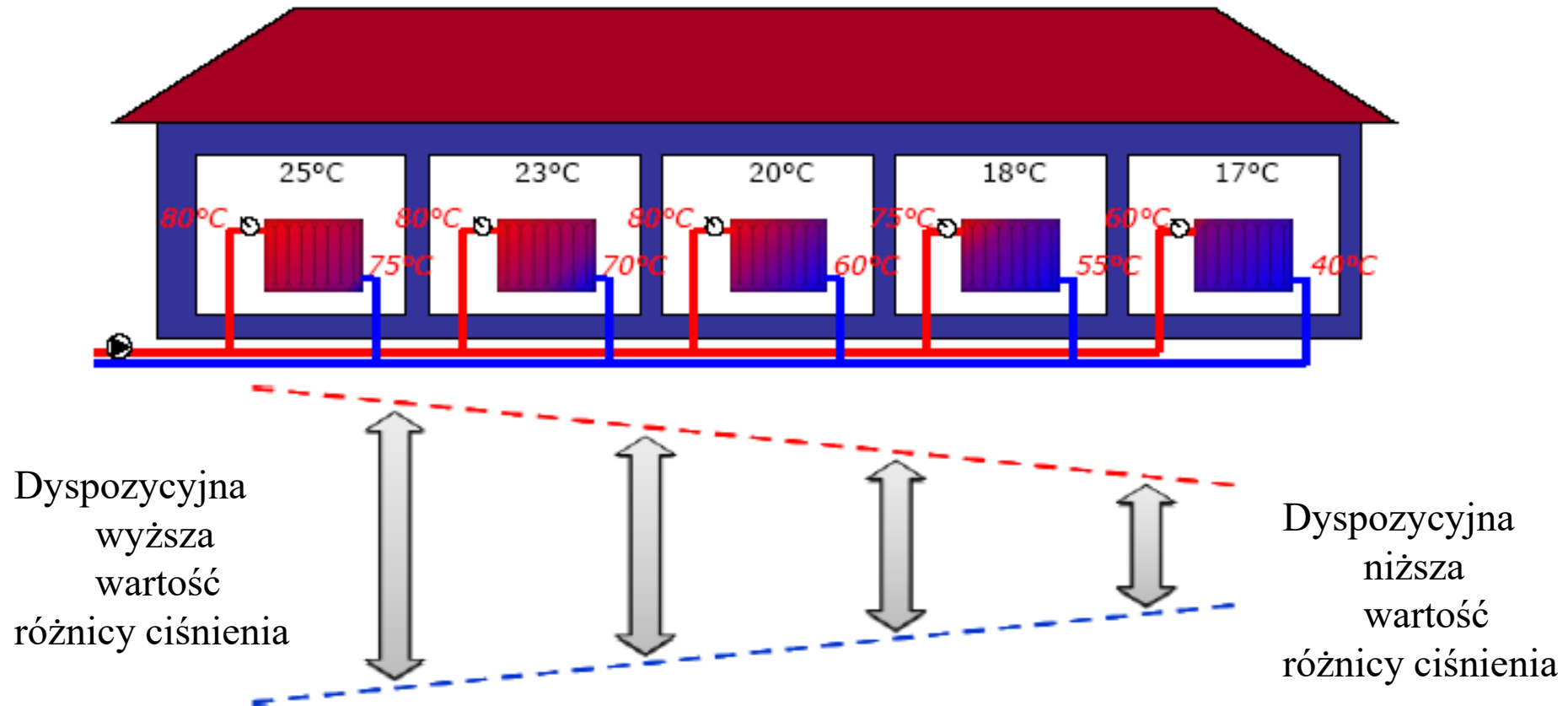

Rzeczywiste a obliczeniowe oszczędności zużycia ciepła w budynkach po termomodernizacji

- Budynki (A1-A3) z dostosowanym (do zmienionych potrzeb energetycznych) systemem ogrzewania
- Budynki (B1-B3) bez dostosowanego (do zmienionych potrzeb energetycznych) systemu ogrzewania

Problemy wynikające z rozregulowanej instalacji ogrzewczej

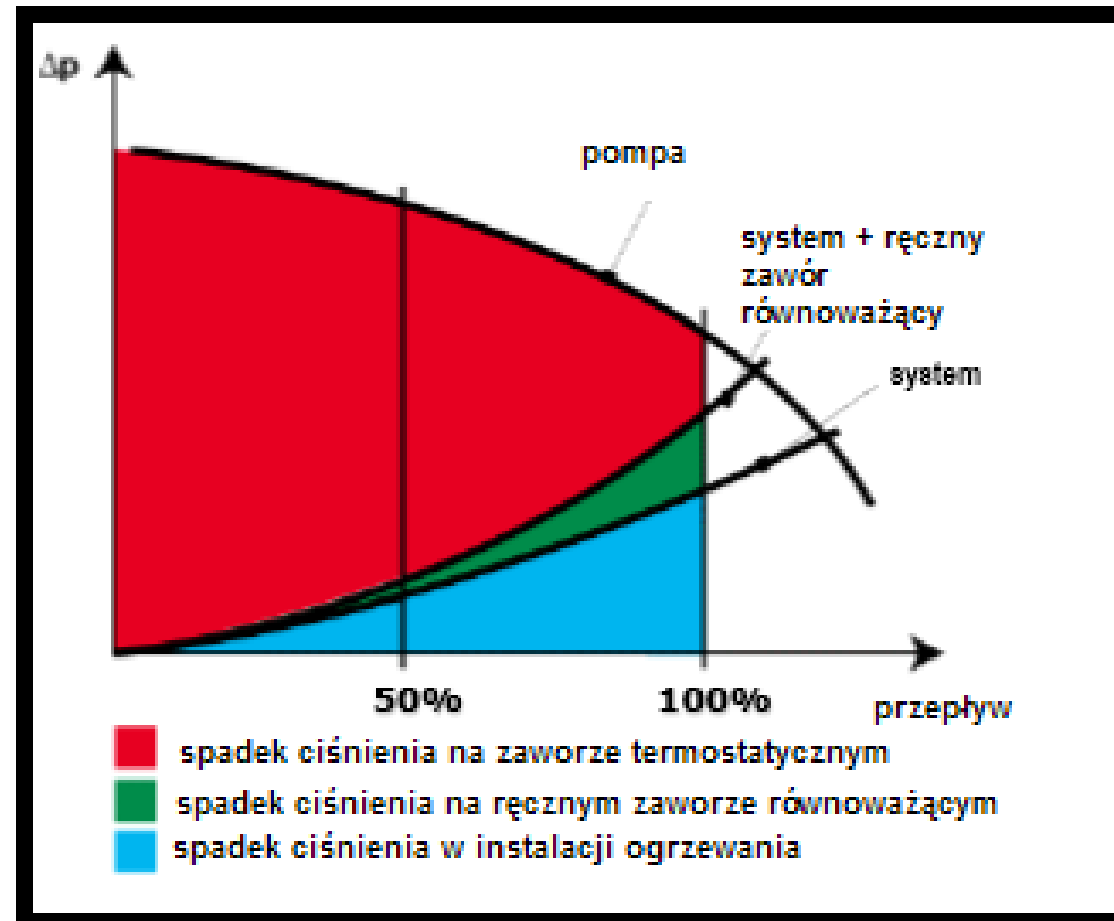

- Zła dystrybucja ciepła.
- Problem nie jest łatwy do rozwiązania z wykorzystaniem tylko zaworów termostatycznych, szczególnie w większych układach.

Równoważenie hydrauliczne

- wzrost wartości ciśnienia przed zaworem termostatycznym przy obniżonym zapotrzebowaniu ciepła

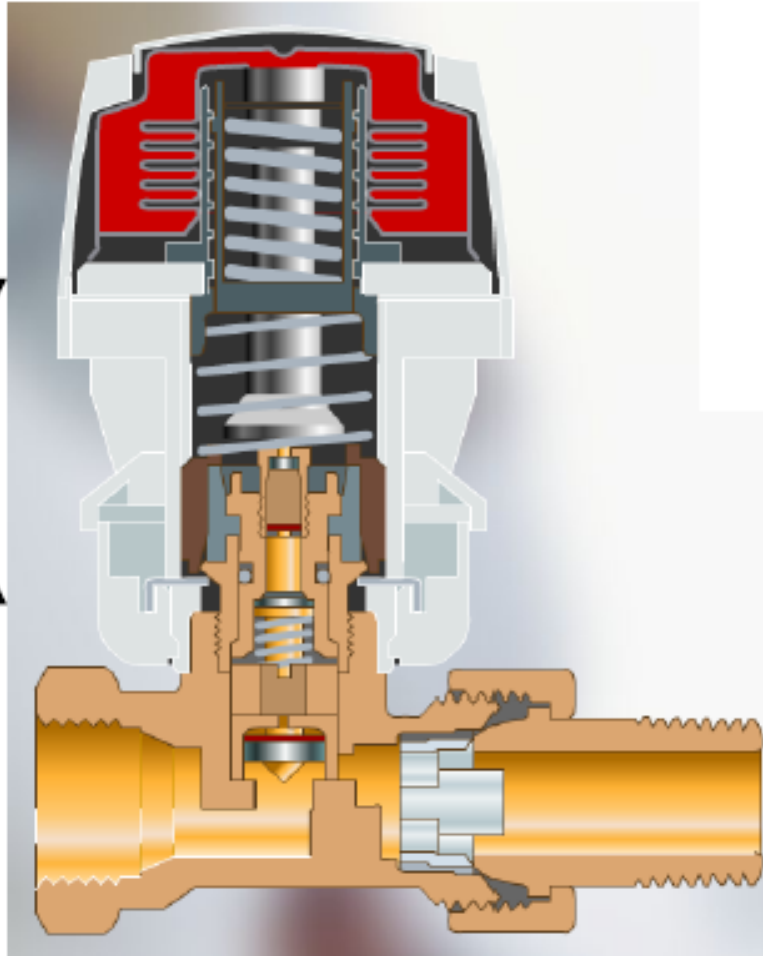

Równoważenie hydrauliczne

siła od elementu
termostatycznego

siła od
przepływającego
czynnika

>> 60 kPa

- brak możliwości zamknięcia

25 - 60 kPa

- hałas,
- praca on/off,
- $\Delta t \gg 2 \text{ K}$

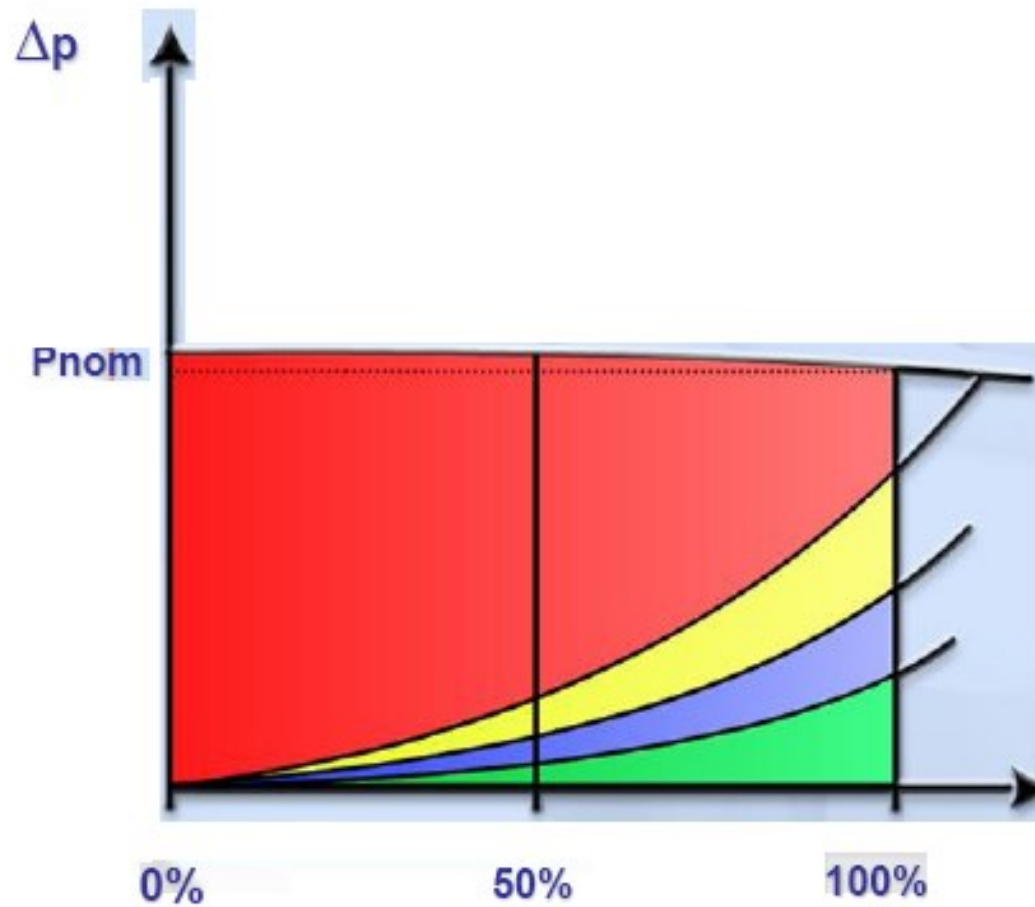
5 - 25 kPa

- normalna praca,
- control $\Delta t 0,5 \text{ to } 2 \text{ K}$

Równoważenie hydrauliczne

- sytuacja może ulec poprawie (ale nie całkowicie) przy zastosowaniu pompy obiegowej o zmiennej prędkości obrotowej:

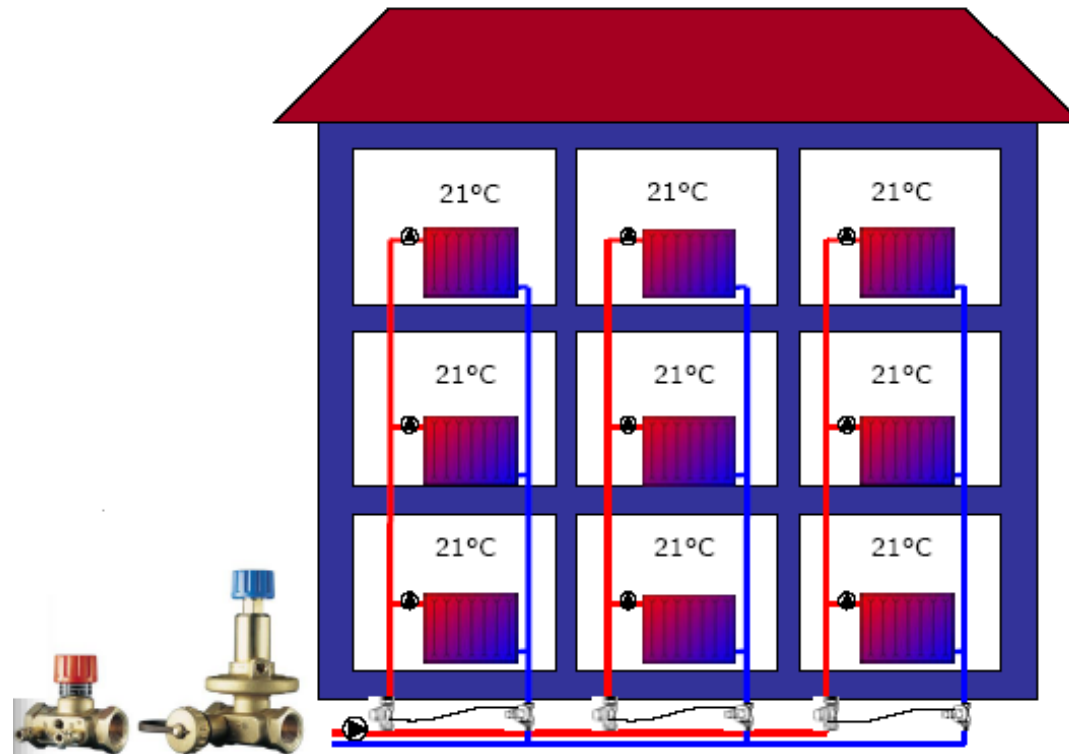

Równoważenie hydrauliczne

System z zaworami termostatycznymi i automatycznymi zaworami równoważącymi

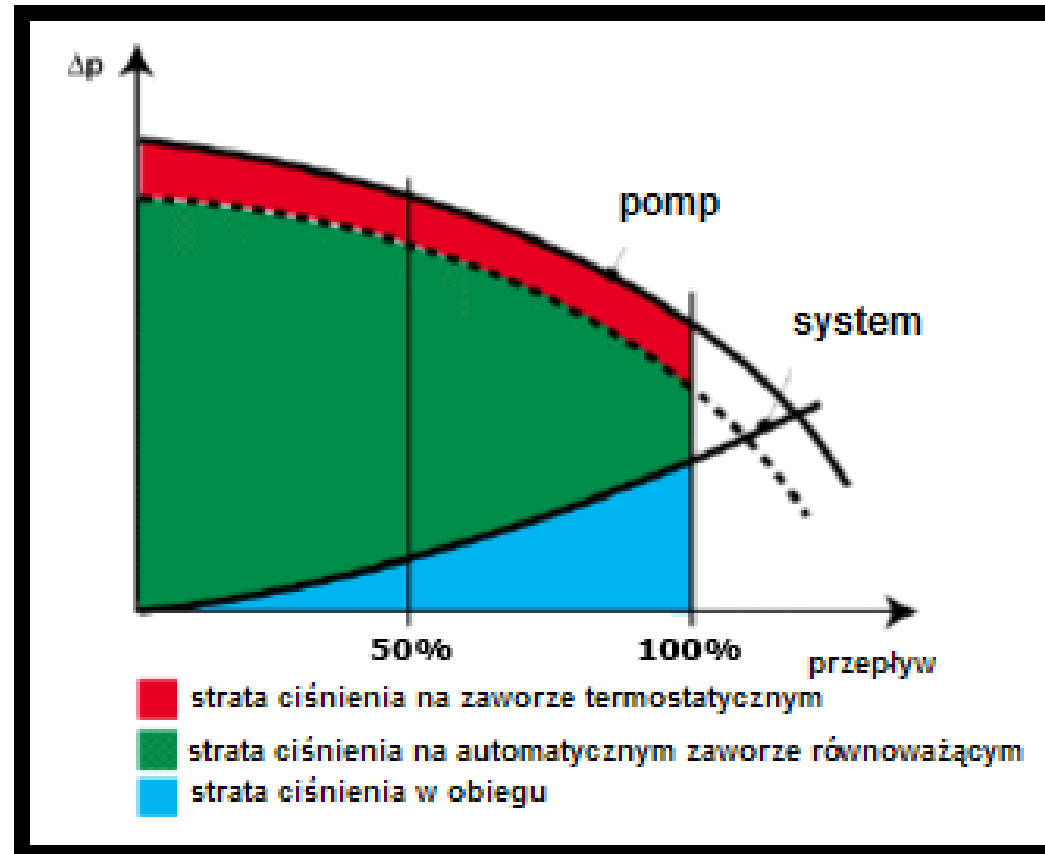
- właściwa dystrybucja czynnika grzewczego we wszystkich pionach,
- regulacja przepływu przy każdym z grzejników w różnych warunkach pracy,
- właściwa dostawa ciepła do każdej przestrzeni ogrzewanej.

Równoważenie hydrauliczne

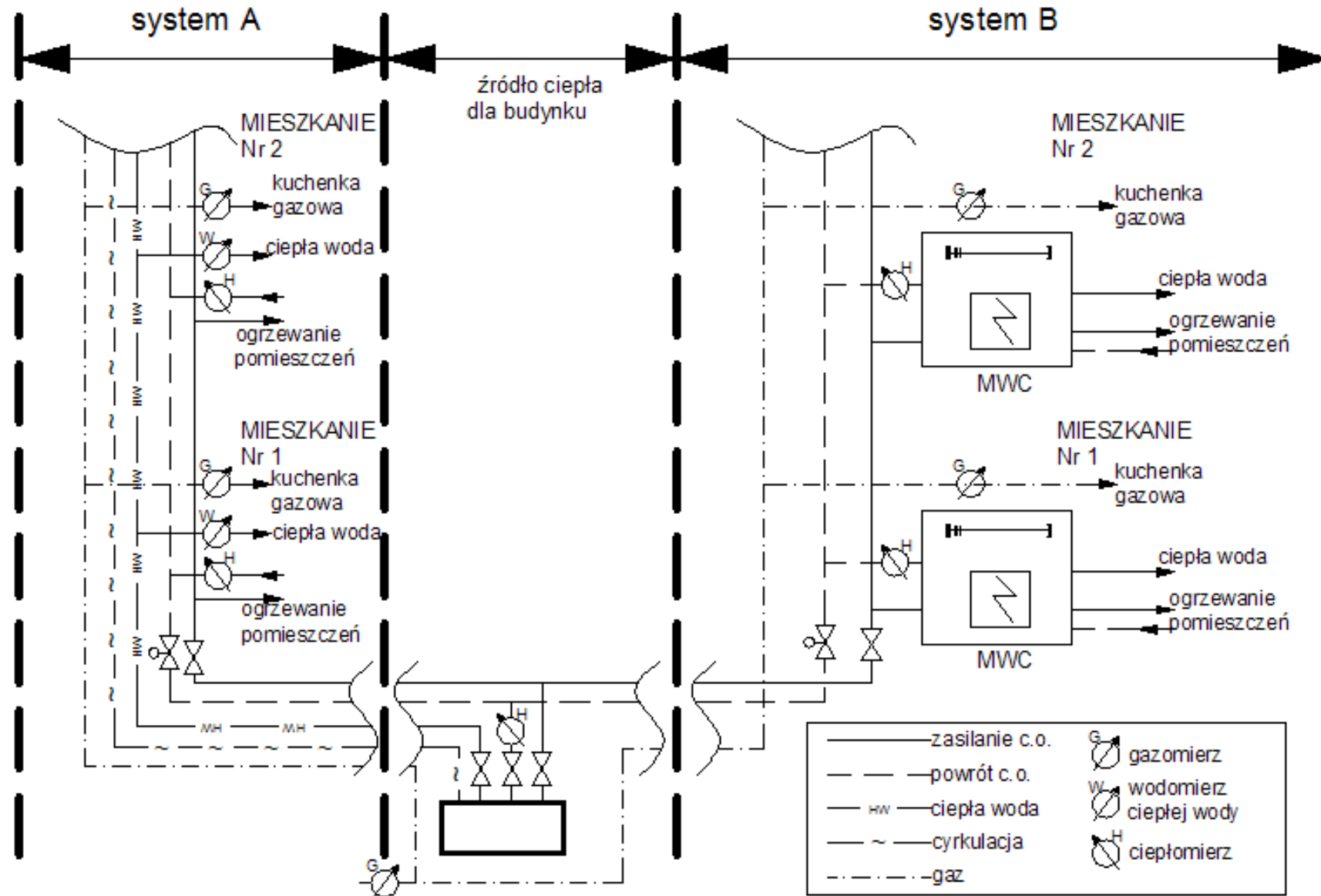
- automatyczne równoważenie w systemie ogrzewczym/chłodzącym przy zmiennym przepływie

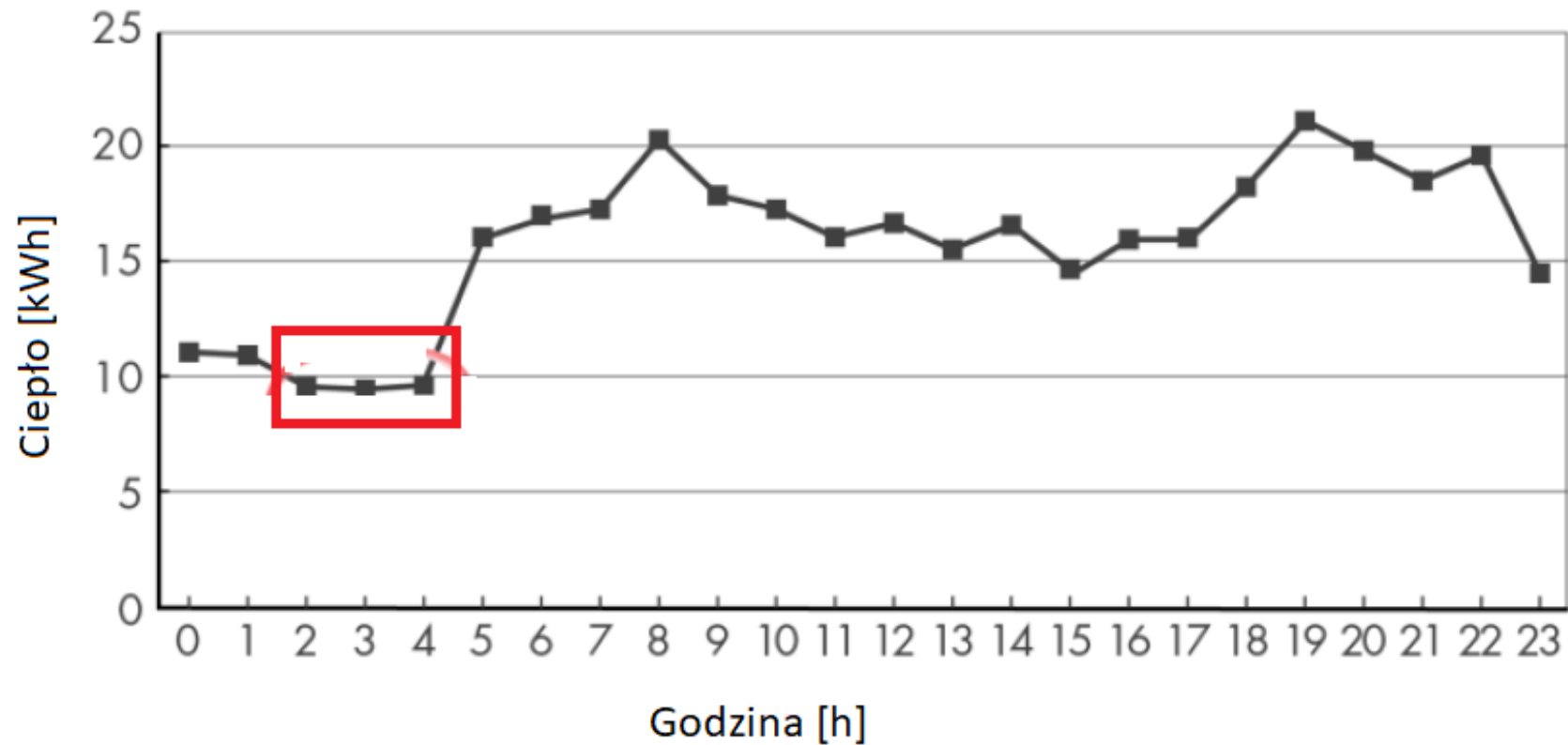

Systemy przygotowania c.w.

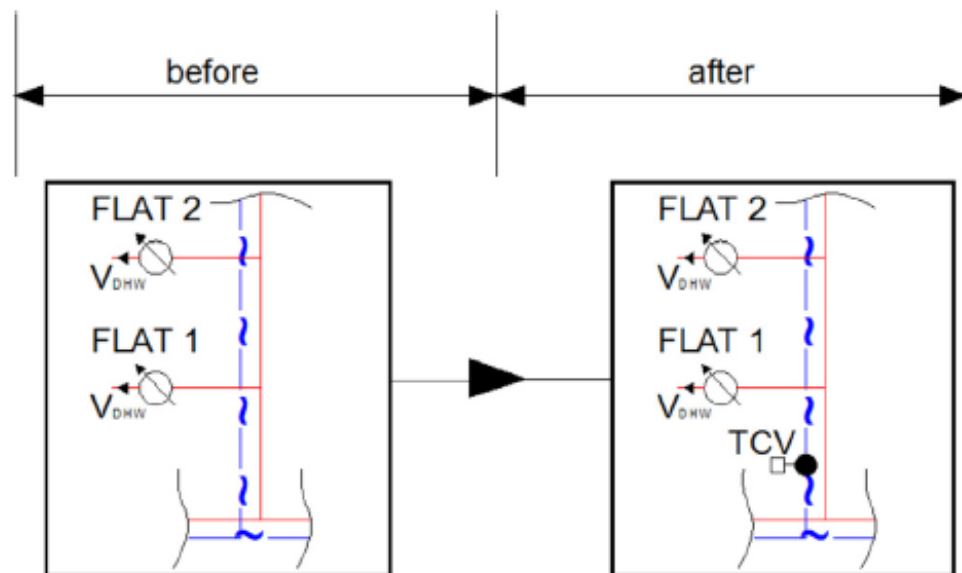
Systemy przygotowania c.w.u. – straty ciepła związane z cyrkulacją c.w.

Straty ciepła związane z cyrkulacją c.w. mogą stanowić 50-60% (nawet 70%)

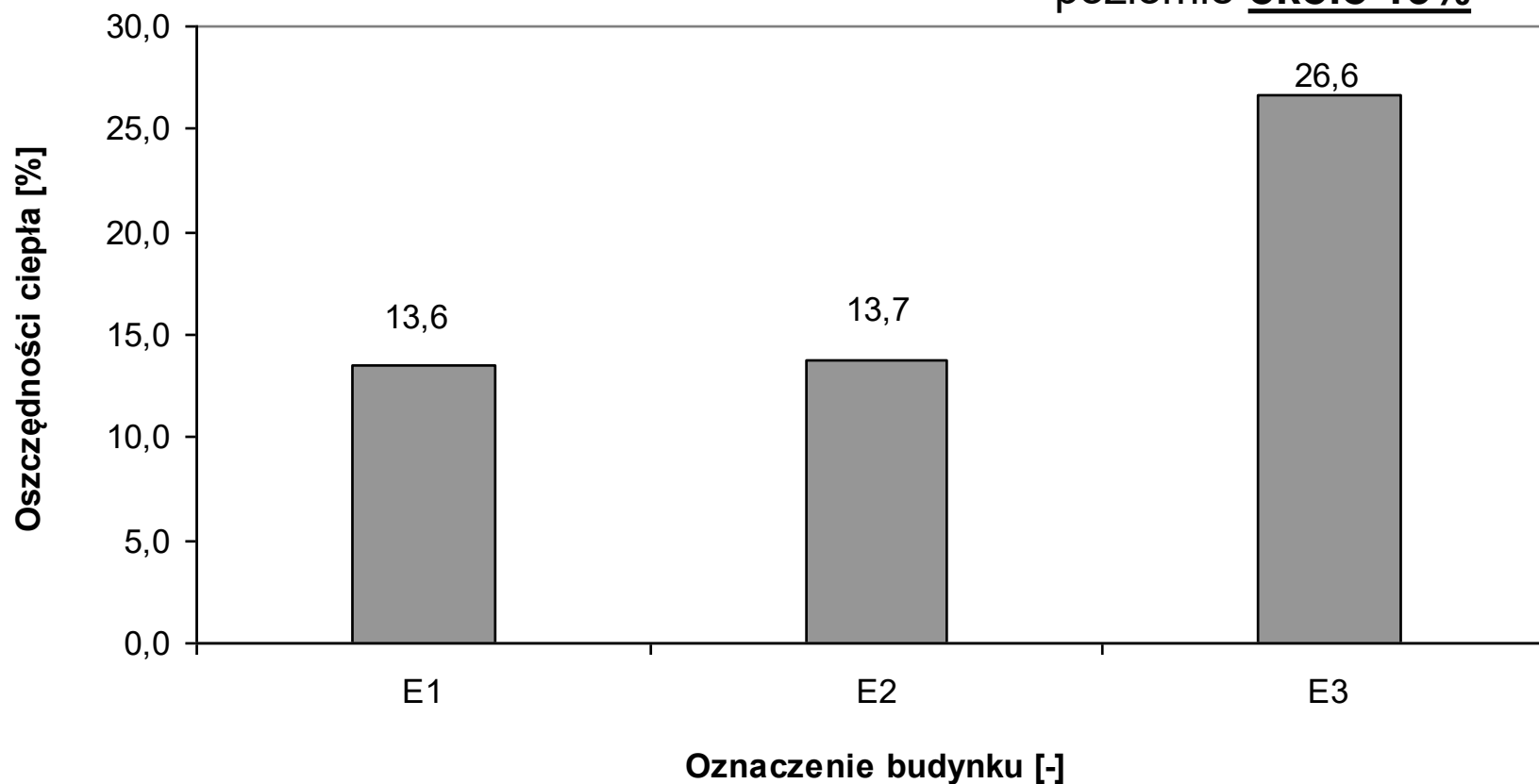
Wpływ zamontowania cyrkulacyjnych zaworów termostatycznych w instalacji c.w.u. w budynku wielorodzinnym na zużycie ciepła

Wyniki badań

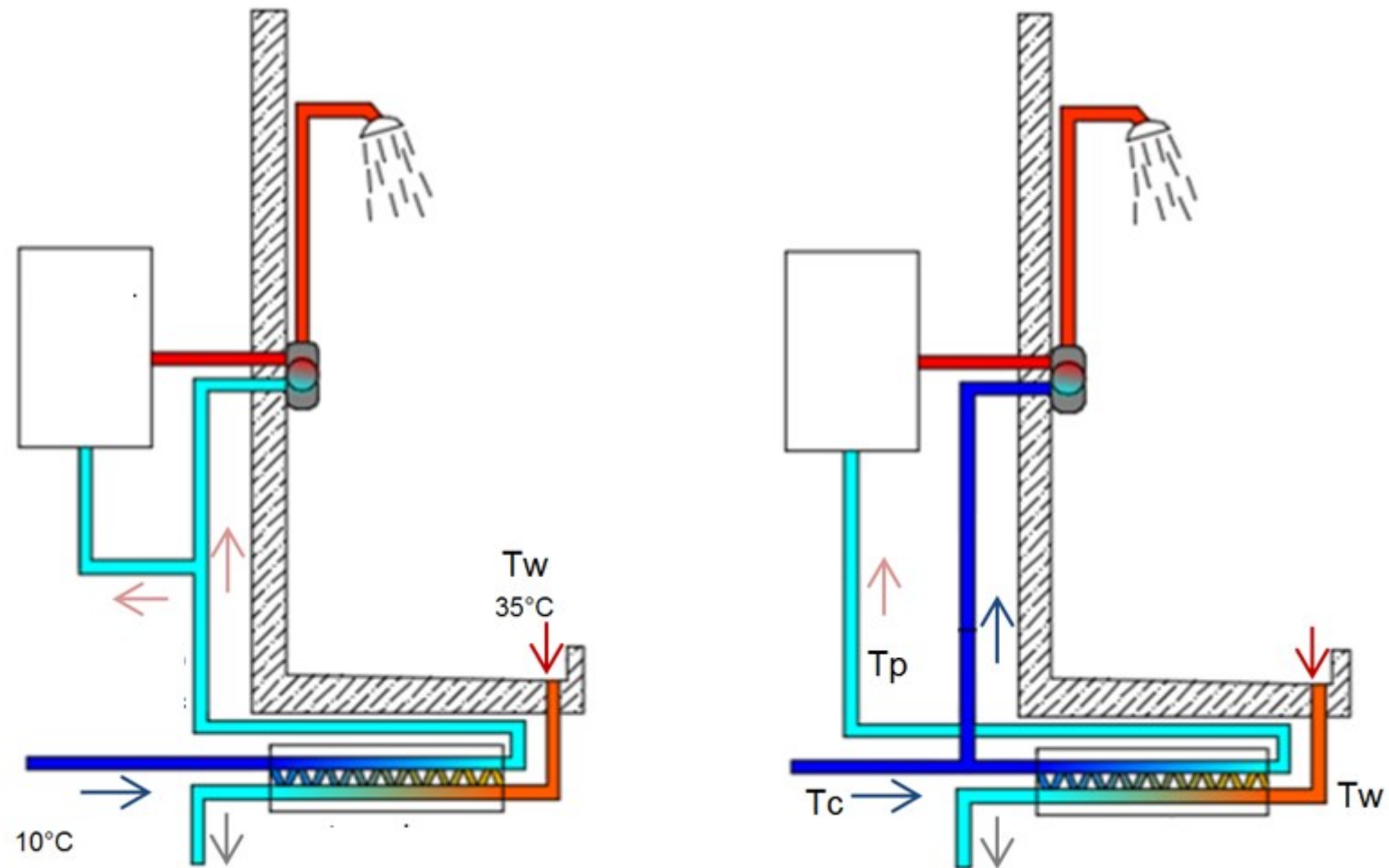
zmniejszenie zużycia ciepła na
poziomie **około 13%**

Rys. Średnie oszczędności zużycia ciepła dostarczanego do analizowanych budynków (budynki: E1, E2, E3) na potrzeby przygotowania c.w.u. uzyskane dzięki zastosowaniu zaworów termostatycznych w przewodach cyrkulacyjnych

Miejscowy odzysk ciepła z c.w.

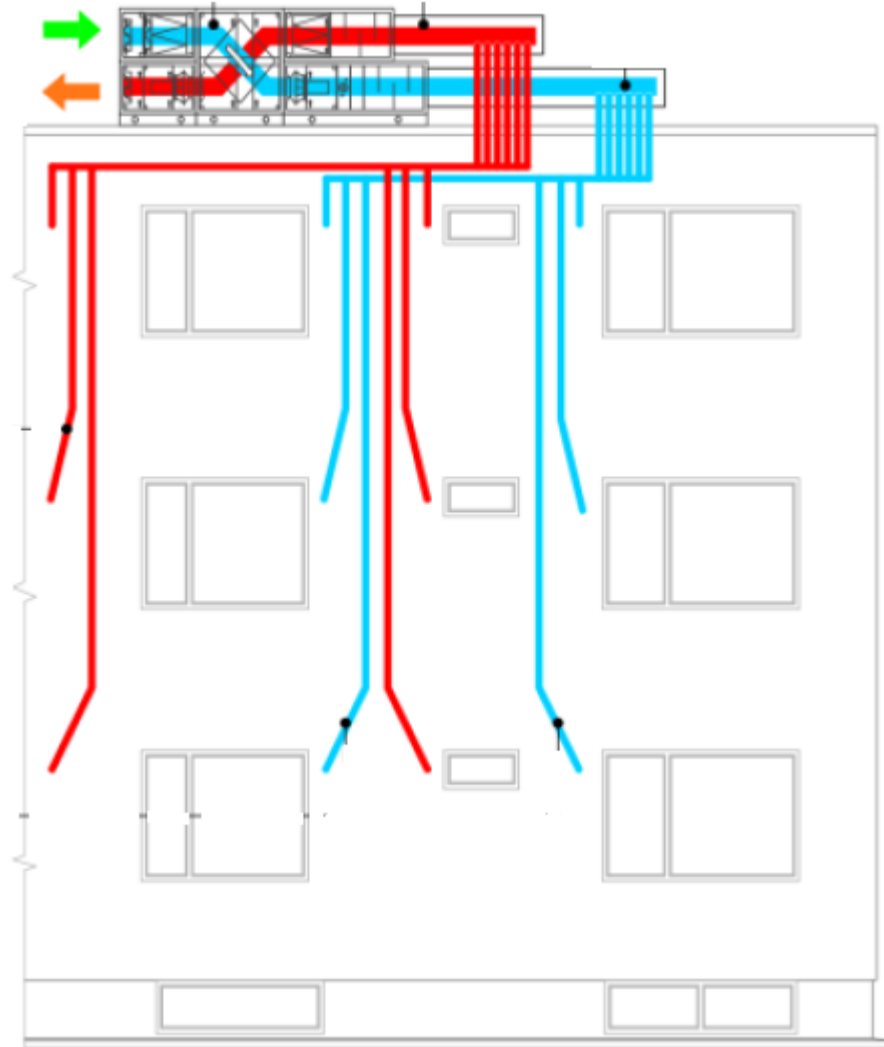

Sprawność odzysku ciepła powyżej 50% - nawet 70%.

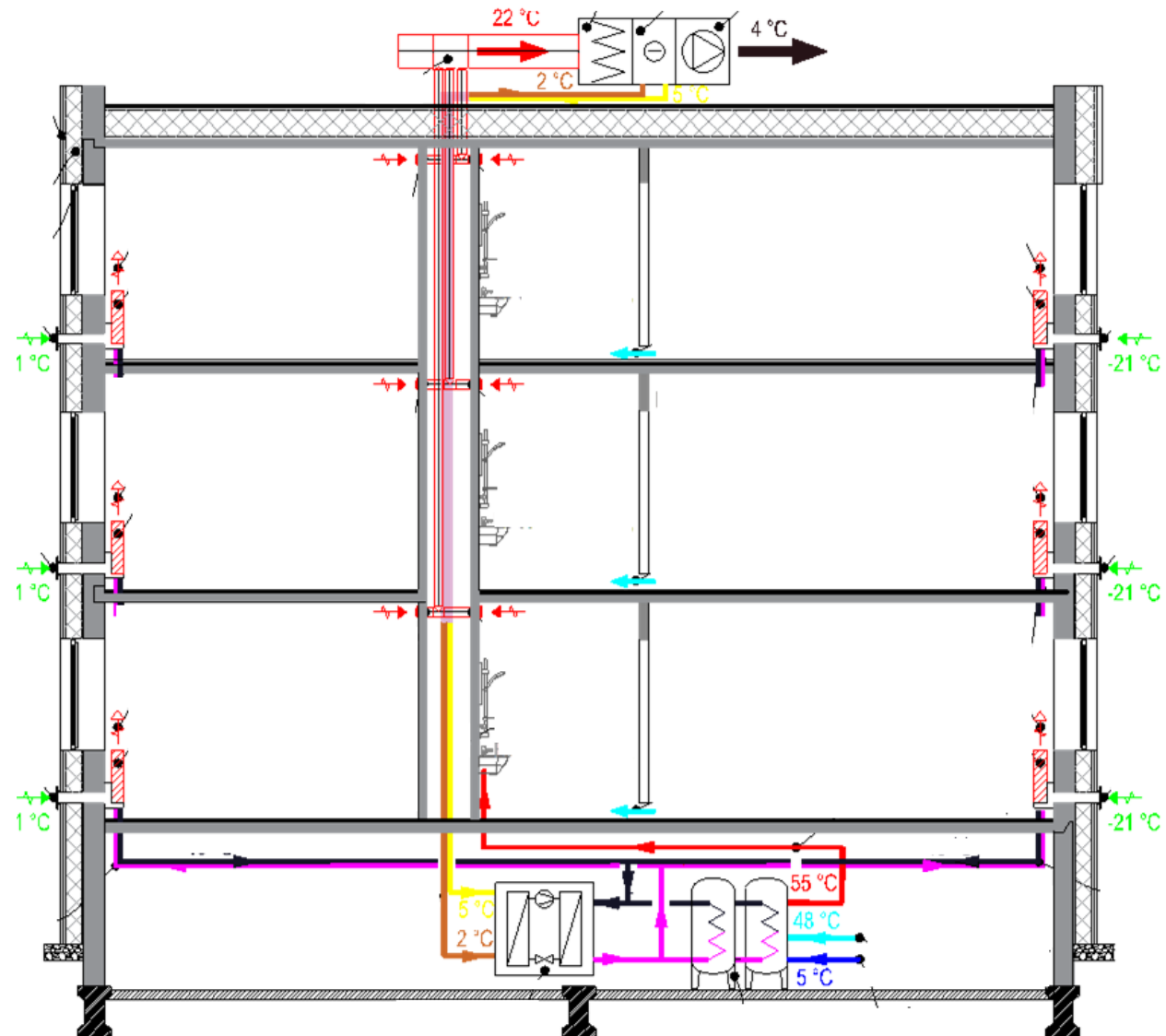
Systemy wentylacji – rozwiązanie nr 1

System centralny z odzyskiem ciepła

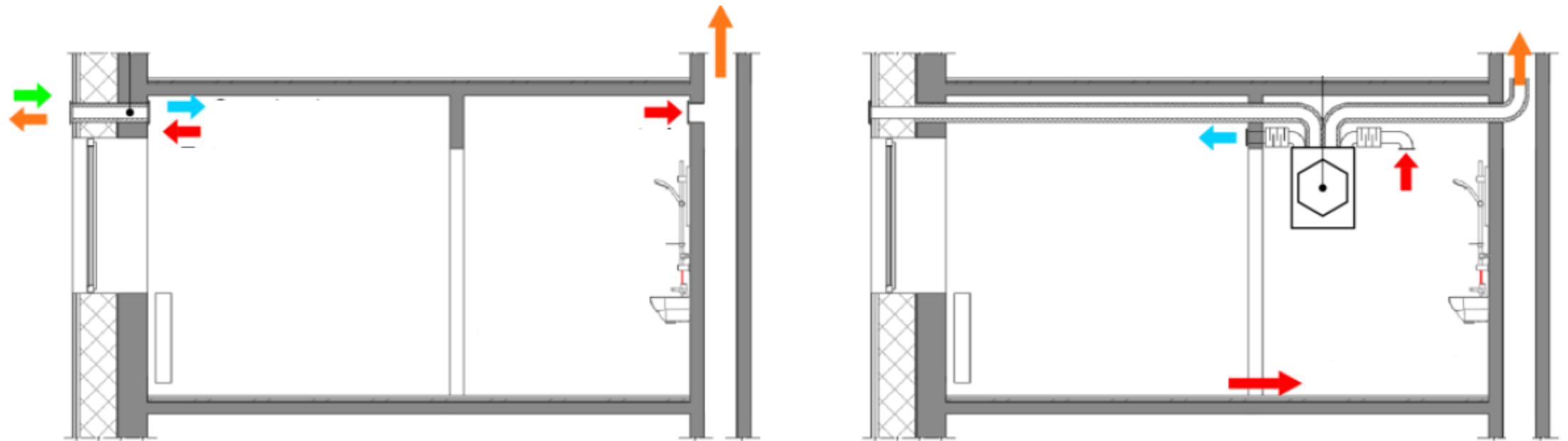

Systemy wentylacji – rozwiązanie nr 2

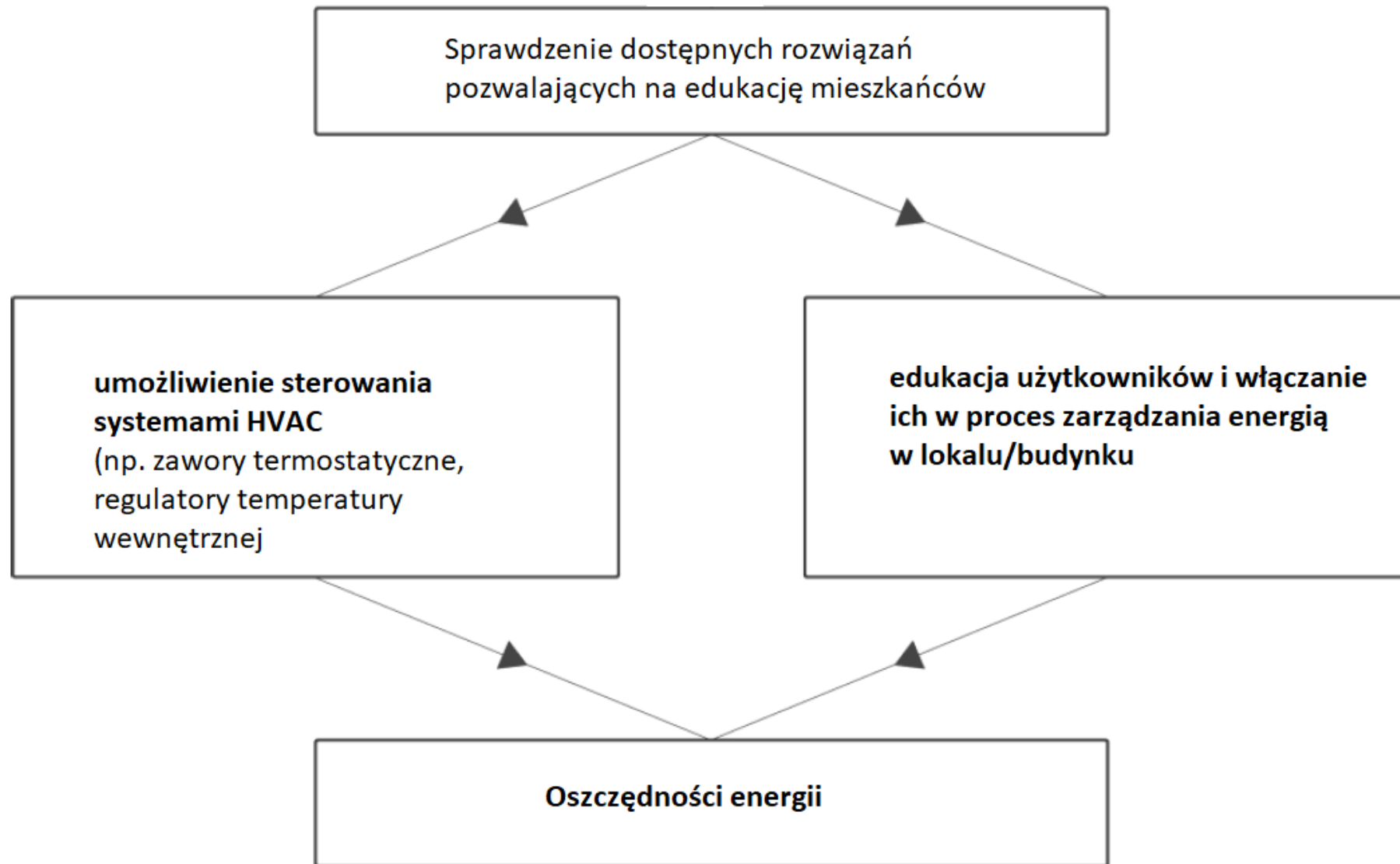
Systemy wentylacji – rozwiązanie nr 3

Edukacja mieszkańców

Przykładowe publikacje książkowe (poradniki) z tego zakresu

REHVA
3E EUROPEAN
GUIDEBOOK

NO. 32 - 2022

Federation of European Heating, Ventilation and Air Conditioning Associations

REHVA
3E REPORT

NO. 8 - 2023

Federation of European Heating, Ventilation and Air Conditioning Associations
Single User license only, copying and networking prohibited. All rights reserved by REHVA

POLITECHNIKA
LUBELSKA
WYDZIAŁ INŻYNIERII
ŚRODOWISKA

Dziękuję za uwagę

dr hab. inż. Tomasz CHOLEWA, profesor uczelni
Politechnika Lubelska
Wydział Inżynierii Środowiska
Nadbystrzycka 40B
20-618 Lublin
email: t.cholewa@pollub.pl
tel: +48 81 538 4424

